

Dr Devla Baraković - Magistarski rad

Fakultet/Akademija	MEDICINSKI FAKULTET
Tip Rada	Magistarski rad
Kandidat, zvanje	Dr Devla Baraković
Naziv Teme	Psihičke posljedice i strategije suočavanja u žena sa iskustvom nestalog člana porodice tokom rata u Bosni i Hercegovini
Rezime/Abstract	<p>Rat i iskustva u ratu su ekstremna i izvanredna životna iskustva s kojim se suočavaju ne samo vojnici vec i civilno stanovništvo ratom pogodenog područja, posebno zene i djeca. Posljednjih godina usmjerena je veća pažnja na stradanja zena u ratu. Tokom ratnih sukoba na prostorima Bosne i Hercegovine zene su dozivjele i prezivjele visestruka traumatska iskustva. Bile su žrtve silovanja, zatvaranja, mucenja, progonstva, svjedocile su nasilnom odvodenju muskih članova njihovih porodica, ranjavanju, ubijanju i bile su izlagane krajnje nepovoljnim uslovima zivljena. Zene u Bosni i Hercegovini 17 godina nakon uspostavljenog mira suočavaju se s posljedicama nasilnog odvodenja muskih članova porodica i još uvek nepoznatom i neizvjesnom njihovom sudbinom. Nestanak muskih članova porodice utice na položaj zene u drustvu i dodatno traumatizira zene koje dugi niz godina traže svoje blize i zive u nadi da će se oni vratiti. Istrazivanja iz kriznih područja upucuju da iskustvo nestanka člana porodice ima negativnog uticaja na psihičko i somatsko zdravlje prezivjelih i na njihovo radno i drustveno funkcionalisanje. Osnovni cilj ovog istraživanja bio je da se utvrdi intenzitet simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja u zena sa iskustvom nestalog člana u porodici, te analiziraju strategije suočavanja i utvrdi da li postoje znacajna razlike u strategijama suočavanja, intenzitetu simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja između zena u odnosu na srodstvo s nestalom osobom. Uzorak je sacinjavalo 160 zena u dobi od 18 do 65 godina sa sadašnjim mjestom stanovanja Brčko Distrikt, Tuzla, Sarajevo, Srebrnik, Živinice, koje imaju iskustvo nestalog člana porodice tokom rata u Bosni i Hercegovini i iskustvo rata. Eksperimentalna (E) grupa bila je sacinjena od 120 zena koje imaju iskustvo nestalog bliskog člana porodice. Eksperimentalna grupa bila je podijeljena u cetiri podgrupe u odnosu na srodstvo s nestalim članom porodice. Svaku podgrupu sacinjavalo je po 30 zena i to sa iskustvom nestanka oca/majke, brata/sestre, sina/kcerke i supruga. Kontrolnu (K) grupu sacinjavalo je 40 zena opste populacije koje su imale iskustvo rata i nisu imale iskustvo nestalog člana porodice. U istraživanju su koristeni: upitnik o sociodemografskim podacima koji je konstruisan za ovo istraživanje; za utvrđivanje simptoma PTSP-a koristen je Harvard trauma upitnik (HTQ), verzija za Bosnu i Hercegovinu; za utvrđivanje simptoma depresivnosti koristena je Bekova samoocjenska skala za procjenu depresivnosti (BDI); za procjenu simptoma anksioznosti koristena je Hamiltonova ocjenska ljestvica za anksioznost (HAM-A); a procjena somatskih simptoma radena je koristenjem Upitnika somatskih simptoma (SSI). Za utvrđivanje strategija suočavanja koristen je Upitnik suočavanja sa stresom. Statistička analiza radena je u SPSS 10.01 programu, a od statističkih metoda koristeni su srednja vrijednost, standardna devijacija, parametarski t-test, jednofaktorska analiza varijance (ANOVA) i neparametrički χ^2 test i Mann-Whitney U test. Na osnovu dobijenih rezultata utvrđeno je da je u grupi zena sa iskustvom nestalog člana porodice statistički znacajno više zena koje su udovice ($p<0.001$), bez osnovnog obrazovanja ($p<0.001$), domaće ($p<0.001$), ruralnog porijekla ($p<0.001$), raseljene ($p<0.001$), te da ih je više tokom rata dozivjelo pogibiju i ranjavanje bliskog člana porodice i nestanak više daljih rođaka i prijatelja. Zene sa iskustvom nestalog člana porodice dozivjele su tokom rata veći broj ratnih traumatskih iskustava. Utvrđeno je da znacajno veći broj zena obje grupe poslije rata traži psihijatrijsku pomoć, a da znacajno više zena sa iskustvom nestalog člana porodice koristi psihofarmakološke lijekove. Zene sa iskustvom nestalog člana porodice imaju statistički znacajno veći intenzitet simptoma anksioznosti ($p<0.001$), depresivnosti ($p<0.001$), somatskih simptoma ($p = 0.013$) i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja ($p<0.001$) u odnosu na zene bez iskustva nestalog člana porodice. Zene sa iskustvom nestalog sina/kcerke imaju statistički znacajno veći intenzitet simptoma anksioznosti, depresivnosti, simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja i somatskih simptoma u odnosu na zene sa iskustvom nestanka drugih članova porodice ($p<0.01$). Zene sa iskustvom nestalog supruga imaju statistički znacajno veći intenzitet simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja u odnosu na zene u kojih je nestao otac/majka ($p<0.01$). U intenzitetu simptoma anksioznosti, depresivnosti, somatskih simptoma i simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja nije utvrđena statistički znacajna razlika između zena sa iskustvom nestanka supruga i zena sa iskustvom nestanka brata/sestre. U obje grupe zena utvrđeno je postojanje koristenja sve tri strategije suočavanja s tim sto zene sa iskustvom nestalog člana porodice statistički znacajno više koriste strategije problemu usmjereno suočavanje ($p = 0.039$), izbjegavanje ($p<0.001$), te emocijama usmjereno suočavanje ($p = 0.027$) u odnosu na zene bez iskustva nestalog člana porodice. Zene sa iskustvom nestalog člana porodice statistički znacajno više koriste religiju ($p<0.001$), potiskivanje drugih aktivnosti ($p = 0.005$), prihvatanje ($p = 0.045$), ponasanjno izbjegavanje ($p = 0.003$), tablete za smirenje ($p = 0.001$), ventiliranje emocija ($p = 0.006$), dok zene bez iskustva nestalog člana porodice statistički znacajno više koriste humor ($p = 0.002$) kao nacin suočavanja sa stresom. Zene sa iskustvom nestalog sina/kcerke statistički znacajno više koriste strategije izbjegavanja ($p<0.001$) i strategije problemu usmjereno suočavanje ($p = 0.003$) u odnosu na zene sa iskustvom nestalog oca/majke i brata/sestre. Zene sa iskustvom nestalog supruga statistički znacajno više koriste strategije problemu usmjereno suočavanje i strategije izbjegavanja ($p = 0.001$) nego zene sa iskustvom nestalog oca/majke. Zene sa iskustvom nestalog brata/sestre statistički znacajno više koriste problemu usmjereno suočavanje nego zene sa iskustvom nestalog oca ($p = 0.024$). Od nacina suočavanja sa stresom zene sa iskustvom nestalog sina/kcerke u odnosu na zene sa iskustvom nestalog oca/majke koriste više potiskivanje drugih aktivnosti ($p<0.001$), prihvatanje ($p = 0.001$), mentalno izbjegavanje ($p = 0.031$), religiju ($p<0.001$) i koristenje tableta ($p<0.001$), a u odnosu na zene sa iskustvom nestalog supruga ponasanjno izbjegavanje ($p = 0.007$) i u odnosu na zene sa iskustvom nestalog brata/sestre religiju i koristenje tableta ($p<0.001$). Utvrđena je statistički znacajna korelacija između simptoma depresivnosti, anksioznosti, somatskih simptoma, simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja i strategija suočavanja.</p>
Datum	02.07.2012
Predsjednik	Dr. sc. Osman Sinanović, redovni profesor za nastavni predmet „Neuropsihijatrija sa medicinskom psihologijom“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Mentor	Dr. sc. Esmina Avdibegović, vanredni profesor za nastavni predmet „Psihijatrija sa medicinskom psihologijom“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr. sc. Izet Pajević, vanredni profesor za nastavni predmet „Psihijatrija sa medicinskom psihologijom“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-

Zamjenski član	-
Dodatni detalji i lokacija	dana 02.07.2012. godine u amfiteatru II Medicinskog fakulteta Univerziteta u Tuzli, s početkom u 14,00 sati
Zavrsne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.